

Codice del candidato:

Državni izpitni center

M 2 2 1 2 0 2 1 1

SESSIONE PRIMAVERILE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

Lunedì, 13 giugno 2022 / 60 minuti (20 + 40)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 60 minuti: vi consigliamo di dedicare 20 minuti alla risoluzione della parte A, e 40 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 9 quesiti per la parte A e 16 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 21 punti nella parte A e 49 punti nella parte B, per un totale di 70 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte all'interno della prova, **nei riquadri appositamente previsti**, utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in corsivo, in modo leggibile e corretto ortograficamente: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verranno assegnati 0 punti.

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 16 pagine, di cui 2 bianche.

Priloga z izhodiščnim besedilom

Kvarkadabra

časopis za tolmačenje znanosti

ZGODBE BLOG SESTAVKI TRAČI ŠUND PREDAVANJA KNJIGE O NAS

Antropocen – tudi narava ni več naravna

Avtor: Sašo Dolenc

12. 3. 2016

Zamislimo si, da na Zemlji nenadoma ne bi bilo več ljudi. Ko bi takšen planet čez več milijonov let obiskala inteligentna bitja z drugega konca galaksije, verjetno ne bi mogla videti neposrednih ostankov človeške civilizacije, saj bi se površje Zemlje do takrat že zelo spremenilo. Skoraj zanesljivo pa bi vesoljski geologi lahko iz strukture kamnin razbrali, da smo bili ljudje nekoč pomembna sila na planetu.

Zadnja leta poteka intenzivna razprava o razsežnosti vpliva človeka na planetarno okolje. Strokovnjaki se sprašujejo, ali dobrih sedem milijard ljudi že predstavlja tako velik dejavnik, da ga lahko obravnavajo kot geološko silo. Podobno kot so skozi zgodovino vplivali na globalno stanje planeta izbruhi vulkanov, padci kometov in meteoritov ter gibanje tektonskih plošč, smo danes morda ljudje tisti dejavnik, po katerem bodo geologi prihodnosti označevali sedanje obdobje zgodovine planeta.

Ljudje kot geološka sila

Konec osemdesetih let 20. stoletja je biolog Eugene Stoermer predlagal, da bi posledice človeške dejavnosti za globalno stanje planeta opisali z besedo antropocen. Poimenovanje je dejansko zaživelo šele v začetku 21. stoletja, ko je besedo začel uporabljati Nobelovec Paul Crutzen. Antropocen je postal označba nove geološke dobe, katere osrednja značilnost je, da na okolje bistveno vpliva prav dejavnost ljudi. Geologi uradno nove dobe še niso dodali

v svoje preglednice, a mednarodne strokovne komisije o tem že aktivno razpravljajo.

Kdaj naj bi se začel antropocen, so mnenja zaenkrat še deljena. Nekateri zagovarjajo že obdobje, ko so v Aziji začeli množično saditi riž in s tem bistveno povečali izpuste metana v atmosfero, drugi vidijo mejnik v industrijski revoluciji in množični rabi fosilnih goriv, najbolj nenavadna pa je razmejitev, ki trenutek začetka antropocena določa celo do minute natančno.

Po tej hipotezi, ki ima močno strokovno podporo, bi za začetek antropocena lahko izbrali 16. julij 1945, ko so v puščavi Nove Mehike sprožili prvo eksplozijo atomske bombe. Od takrat je bilo izvedenih še veliko drugih jedrskih poskusov, ki so pustili odtis po vsem planetu. Med detonacijami atomskih bomb sta se namreč v okolje sprostila tudi izotopa ogljika-14 in plutonija-239 z več tisoč let dolgo razpolovno dobo, ki ju bo mogoče zaznati še mnogo let v prihodnosti. Najdba teh izotopov v kamninah je lahko zato zelo jasn mejnik, ki označuje začetek nove geološke dobe.

Vendar o aktivnostih ljudi na planetu ne bo mogoče sklepati le iz prisotnosti določenih izotopov v kamninah. Trenutno smo priča največjim izpustom ogljikovega dioksida v atmosfero v zadnjih 65 milijonih let, kar se bo gotovo poznalo tako na kamninah kot na ledenem oklepu planeta. O današnjih aktivnostih ljudi bodo v prihodnosti pričali tudi ostanki betona, plastike in aluminija. Pred industrijsko revolucijo aluminija v čisti obliki na Zemlji ni bilo, do danes pa smo ga proizvedli že 500 milijonov ton. Tudi plastike pridelamo po 500 milijonov ton vsako leto, zato se vztrajno kopiči in bo v kamninah ostala še dolgo kot značilni znak dejavnosti človeka. Zadnja leta postaja vse bolj jasno, da ljudje na okolje ne vplivamo le v obliki drobnih kozmetičnih površinskih sprememb, ampak imajo naši posegi bistveno večje učinke.

OBRNITE LIST.

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Besedilo je napisal _____.

Objavljeno je bilo v _____.

(1 točka)

2. Naslov *Antropocen – tudi narava ni več naravna* primerjajte z zadnjo povedjo besedila in obkrožite črki pred pravilnima trditvama.

- A Naslov besedila *Antropocen – tudi narava ni več naravna* se navezuje izključno na zadnjo poved.
- B Prvi del naslova ločuje od drugega pomišljaj, kar je značilno za naslove časopisnih in revijalnih člankov.
- C Naslov je v primerjavi z zadnjo povedjo pravopisno napačen, ker na koncu manjka vejica.
- Č Avtorju je zadnja poved služila za izbiro naslova *Antropocen – tudi narava ni več naravna*.
- D Naslov nas spodbudi, da v besedilu najprej poiščemo poved, na katero se naslov nanaša.

(2 točki)

3. V prvi povedi izhodiščnega besedila avtor nagovarja bralce. Izpišite besedo/besedno zvezo, ki to potrjuje, in pojasnite, katerim bralcem je predvsem namenjeno besedilo.

Izpis besede/besedne zveze _____

Pojasnilo _____

(2 točki)

4. Rešite nalogo v zvezi s temo izhodiščnega besedila.

- 4.1. O čem govori izhodiščno besedilo?

(1)

- 4.2. V kateri vrsti revij beremo taka besedila?

(1)

4.3. Ugotovite, v katero stroko spada tema besedila.

- A arheologija
- B biologija
- C geologija
- Č geografija

(1)

4.4. Pojasnite, s čim se ta stroka ukvarja.

(1)
(4 točke)

5. Rešite nalogo o naslovni besedi *antropocen*.

5.1. Na podlagi izhodiščnega besedila v povedi razložite, kaj pomeni beseda antropocen.

(1)

5.2. Napišite imeni in priimka dveh znanstvenikov in v povedi/povedih pojasnite, kako sta prispevala k nastanku besede antropocen.

(2)

5.3. Beseda antropocen je

- A žargonizem.
- B neologizem.
- C dialektizem.

(1)
(4 točke)

6. Navedite dve geološki sili, ki sta v preteklosti vplivali na globalno stanje planeta, in štiri novejšje dejavnike, ki jih bo mogoče zaznati še dolgo v prihodnosti.

Starejši geološki sili:

Novejše geološke sile:

(2 točki)

7. Zakaj bi antropocen lahko poimenovali nova kopernikanska revolucija? Odgovor napišite v povedi.

(2 točki)

8. V povedi pojasnite, po kakšni analogiji naj bi uvedli pojem antropocen.

(2 točki)

9. Kako je po vašem mnenju povezano pojmovanje antropocena z razumevanjem odnosa med naravnim in umetnim? Odgovor napišite v povedi.

(2 točki)

B) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. Osnovni stavek smiselno dopolnite z drugim stavkom, in sicer tako, da bodo vse povedi skladne z izhodiščnim besedilom.

Danes se zdi nujno uvesti pojem antropocena, saj _____

_____.

Danes se zdi nujno uvesti pojem antropocena, sicer _____

_____.

Danes se zdi nujno uvesti pojem antropocena in _____

_____.

(3 točke)

2. Preberite izpisani povedi in ju pomensko primerjajte ter obkrožite trditev, ki ustrezno označi pomensko razmerje med povedma.

Podobno kot nekoč dogajanja na nebu in dogajanja na planetu ne moremo več obravnavati neodvisno od tega, da upoštevamo tudi dejavnost ljudi. Človeštvo ni več zgolj nevtralni opazovalec dogajanj v okolju, ampak jih v pomembnem delu soustvarja.

- A Druga poved je v časovnem pomenskem razmerju s prvo povedjo.
- B Druga poved je v sklepalnem pomenskem razmerju s prvo povedjo.
- C Druga poved je v protivnem pomenskem razmerju s prvo povedjo.
- Č Druga poved je v pojasnjevalnem pomenskem razmerju s prvo povedjo.

(1 točka)

3. V povedi podčrtajte stavčne člene in njihove dele.

Za potrebe poselitve, kmetijstva, živinoreje, transporta in pridobivanja energije smo preoblikovali

že več kot polovico površja planeta.

(3 točke)

4. Preberite poved in rešite nalogo.

Nekaj, za kar smo bili prepričani, da je naravno se je izkazalo za človeški produkt.

4.1. Ugotovite, ali je v naslednji povedi pravilna raba vejic. Obkrožite DA ali NE.

DA

NE

(1)

4.2. Svoj odgovor utemeljite tako, da grafično prikažete stavčno zgradbo (S-strukturo) povedi.

(2)

(3 točke)

5. Preberite naslednje trditve in jih preoblikujte v zapovedi.

Okolje moramo varovati.

Z odpadki moramo ravnati gospodarno.

Ne smemo biti več nevtralni opazovalec dogajanj v okolju.

Prevzeti moramo odgovornost za globalno dejavnost na planetu.

(4 točke)

6. V besednih zvezah podčrtajte jedra in zamenjajte desne/samostalniške prilastke z levimi/pridevniškimi in jih zapišite na črte.

vpliv človeka na okolje _____

gladina morja _____

ostanki betona, plastike in aluminija _____

(3 točke)

7. Dopolnite preglednico z besedami v ustreznem pomenskem razmerju.

Beseda	Pomensko razmerje	Beseda
človek	nadpomenka	_____
umetno	protipomenka	_____
nihče	sopomenka	_____
geološka doba	podpomenka	_____

(4 točke)

8. V besedilu je uporabljenih nekaj prevzetih besed. Naslednjim prevzetim besedam v levem stolpcu pripišite ustrezno slovensko sopomenko iz drugega stolpca.

_____ indikator	1. ozračje
_____ produkt	2. samostojen, neodvisen
_____ avtonomen	3. kazalec, kazalnik
_____ samoreguliran	4. dosežek, izid
_____ atmosfera	5. vzajemen
	6. samouravnan

(4 točke)

9. Na predvidena mesta zapišite po en primer za zahtevane besedne vrste iz iste besedne družine.

Glagol	Pridevnik	Samostalnik
_____	_____	označba _____
_____	množičen _____	_____
Izbrati _____	_____	_____

(3 točke)

10. Preberite izpisano poved in rešite nalogo.

Med detonacijami atomskih bomb sta se namreč v okolje sprostila tudi izotopa ogljika-14 in plutonija-239 z več tisoč let dolgo razpolovno dobo, ki ju bó mogoče zaznati še mnogo let v prihodnosti.

- 10.1. Nadomestite podčrtana glagola v povedi z njunima vidskima paroma in ju zapišite na črte.

(2)

- 10.2. Bi bila tako preoblikovana poved smiselna? Utemeljitev zapišite pod eno od možnosti.

Da, _____

Ne, _____

(2)
(4 točke)

11. Preberite poved in podčrtani stavek pretvorite iz trpnega/pasivnega v tvorni/aktivni glagolski način in tako preoblikovano poved zapišite na črto.

Od takrat je bilo izvedenih še veliko drugih jedrskih poskusov, ki so pustili odtis po vsem planetu.

(1 točka)

12. Napišite podčrtane števnike s števkami oziroma s črkami.

pred 250 milijoni let _____

konec osemdesetih let _____

stokrat _____

(3 točke)

13. Preberite izhodiščno poved in slovarski sestavek.

*Danes nihče ne trdi, da **sfera** politike kot procesa urejanja skupnih problemov družbe deluje po avtonomnih naravnih ali nadnaravnih zakonitostih, ampak je izraz neposrednega delovanja ljudi, ki izražajo svoje interese.*

sfêra -e ž (ê)

1. knjiž., navadno v zvezi z **nebesen umišljena krogla**, na kateri so **nebesna telesa**; **nebesna krogla**, **nebo**: neskončnost nebesne sfere; točka na nebesni sferi / planetne sfere / ekspr. harmonija nebesnih sfer

// **krogla sploh**: narisati sfero; površina sfere

2. publ., navadno v zvezi **interesna sfera ozemlje**, nad katerim ima, uveljavlja določena država **gospodarski in politični vpliv**: razdeliti svet na interesne sfere; boj velesil za interesne sfere; meje vplivnih sfer / ozemlje spada v njihovo interesno sfero; pren. dekle ni več v njegovi interesni sferi

3. publ. **področje**: gospodarska sfera; sfera materialne proizvodnje / v intelektualni sferi veliko pomeni; uveljaviti se v kulturni, raziskovalni sferi / z oslajenim pomenom ti problemi spadajo v sfero pedagogike v *pedagogiko*

4. knjiž. **svet¹**, **plast³**: junak romana se povzpne v sfero visokega meščanstva / človekova čustvena, miselna sfera; prodirati v globine podzavestnih sfer

13.1. Besedo sfera je avtor besedila uporabil v *prvem/drugem/tretjem/četrtem* pomenu.

(1)

13.2. Beseda sfera *je/ni* v tem pomenu slogovno zaznamovana, saj

_____.

(1)

13.3. Beseda sfera je *izposojenka/tujka*, saj

_____.

(1)

(3 točke)

M 2 2 1 2 0 2 1 1 1 3

14. Zapišite ustrezne predložne zveze za izražanje prostorskih razmerij. Izbirate lahko med v, na, s, z, iz.

Kje?

Od kod?

Kam?

planet	_____	_____	_____
okolje	_____	_____	_____
ladja	_____	_____	_____

(3 točke)

15. Glagolu dopišite poljuben samostalnik ali predložno zvezo s samostalnikom v ustreznem sklonu in v oklepaju navedite, za kateri sklon gre.

vtikati se	_____	()
soočati se	_____	()
razpravljati	_____	()

(3 točke)

OBRNITE LIST.

Pagina bianca

